

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ

Latin nyelvi kompetencia teszt

2014–2015. 2. forduló, 1. kategória

1. Keress a szövegben olyan szavakat, amelyek mindenben megfelelnek az alábbi meghatározásoknak. Elegendő egy-egy megfelelő szót megadni. Légy figyelmes: a többlet megoldásokért plusz pont szereshető, a téves válaszáért viszont pontlevonás jár.

Róma alapítása

Per mediam Italiam Tiberis flumen fluit. In laeva ripa fluminis, haud procul a mari surgunt duo montes, circum quos alii colles continui iacent. In his montibus sita est urbs Roma. Ipsi Romani dicebant eam anno septingesimo quinquagesimo tertio ante Christum natum conditam esse, et de origine urbis hanc fabulam narrant.

Rex erat quondam in illis regionibus, nomine Numitor, qui a fratre Amulio e regno expulsus est. Haud multum post Silvia Numitoris filia geminos peperit filios. Hos Amulius, ne avi regnum sibi poscerent, in fluvium conici iussit. Sed arcam, in qua pueri positi sunt, fluvius super ripas suas excedens inter illos colles reliquit ubi postea Roma condita est. Tum Mars, unus e deis Romanis, qui pater puerorum erat, lupam misit quae pueros velut catulos suos nutriebat. Mox a pastore reperti et educati sunt, et nomina eis Romulus et Remus data sunt. Postquam autem adulti erant, avus nepotes suos agnovit, et ab eis adiutus Amulium interfecit et regnum sic recuperatum eis tradidit.

coniunctivusban álló igealak: *poscerent*

singularis ablativusban álló nőnemű névmás: *in qua*

praesens perfectum indicativi activi-ban álló igealak: *peperit, iussit, reliquit, misit, agnovit, interfecit, tradidit*

erősen i-tövű főnév ablativusban: *a mari*

Minden helyesen megadott szóalak 1 pont. Minden többlet megoldásért 1 plusz pont adható. Pontlevonás jár minden téves megoldásért. 4 + 6 pont

- 2. Keress a teszt elején található szövegben olyan szavakat, melyeknek ismered a szótári alakját és a jelentését. A szavak között legyen 3 főnévi alak, 3 igealak és 3 névmási alak. A megoldásban minden szótári szó csak egyszer szerepelhet. Az igeknél elegendő csupán az imperfectumot és a coniugatióra utaló számot megadni.**

A kritériumoknak megfelelő, helyesen megadott szövegbeli alakokra, szótári alakokra és jelentésekre darabonként 0,5 – 0,5 pont adható. 13,5 pont

Megjegyzés:

A szótári alak megadására elterjedt különböző eljárások mindegyike helyesnek tekinthető, azaz egyaránt elfogadható például a *laudo I* és a *laudo, -are* jelölés.

Ha ugyanaz a szótári szó (pl. a létige kül. alakjai) többször szerepel a megoldásban, csak egyszer adható meg a pontszám.

Ha a főneveknél nincs megadva a nem, részpontszám nem adható, a szótári alakot helytelennek kell tekinteni, a nemek tekintetében kivételt csupán a 3. declinációba tartozó főneveknél lehet tenni: ha a nem tévesen van megadva (pl. masc. helyett fem.), de a szótári alak többi része helyes, 0,25 pont adható. Egyéb problémák, hiányosságok esetén részpontszám nem adható a szótári alakokra.

A jelentés megadásánál bármely jelentés elfogadható, amely a közkeletű szótárakban szerepel, nem elvárás, hogy a szövegben előforduló jelentést adja meg a versenyző. Részpontszám nem adható.

A szótári alakokat és jelentéseket csak akkor lehet elfogadni, ha a diák megadta a szövegbeli alakot – ellenkező esetben a megoldás érvénytelen.

A rész megoldások is értékelhetők, azaz ha a szövegbeli alak mellett csak a jelentés vagy csak a szótári alak szerepel, és az helyes, a pont megadható. Illetve akkor is jár pont, ha csak a szövegbeli alakot adta meg a diák.

- 3. Készíts három nyelvileg helyes mondatot a megadott szavak felhasználásával. A megoldásként alkotott mondatok pontértéke a hosszukkal arányosan nő, ezért igyekezz minél hosszabb mondatokat szerkeszteni. Ugyanaz a mondat szerkezet megváltoztatott igeidejű állítmánnyal vagy számmal, személlyel nem számít másik megoldásnak. Csak a megadott szavakkal dolgozhatsz, viszont egy szót akár többször is felhasználhatsz. Csak a helyes mondatokért jár a pont, de háromnál több mondatot nem tudunk figyelembe venni a pontozásnál.**

Fontos: ha a mondatodban van tárgy, húzd alá a szokásos módon, szaggatott vonallal!

igék: *amo, curo, narro, quaero*

főnevek: *liberi, libertas, pater, quies*

melléknevek: *privatus, pulcher*

számnevek: *tres*

névmások és kötőszavak: *ille, qui*

előjárósók: *de*

adverbium: *frequenter*

A szórendi hibákat ne vegyük figyelembe az értékelésnél.

Csak a teljesen hibátlan mondatokért jár pont. A megoldás érvénytelen, ha olyan szó is szerepel a mondatban, ami nincs megadva a felsorolásban.

Minden helyesen kialakított mondatrész egy-egy pontot ér. Az értékelésnél az alábbi szempontokat vegyük figyelembe:

Állítmány: legyen helyesen képzett igealak. Összetett állítmány esetén a névszói rész legyen megfelelően egyeztetve az alannal, ha az szerepel a mondatban.

Alany: legyen helyesen ragozva nominativusban, a száma legyen összhangban az állítmánnyal.

Tárgy: legyen helyesen ragozva accusativusban. Csak olyan mondatban szerepelhet, amelyben a fölé rendelt mondatrész (egy ige vagy egy participium) bővíthető tárggyal. A tárgy értelmileg igazodjon a fölé rendelt mondatrész jelentéséhez.

Határozó: legyen helyesen ragozva, illeszkedjen a fölé rendelt mondatrész jelentéséhez és bővíthetőségéhez (pl. lakik valahol és nem valahová), és az esetlegesen felhasznált praepositíóhoz.

Jelző: legyen megfelelően ragozva és egyeztetve a jelzett szóval. Participális jelző esetén fontos a helyes képzés is. Fokozás esetén legyen helyesen fokozva.

Összetett mondat esetén a kötőszóért is jár egy pont.

Ha a mondatban nem szerepel alany, az nem von le a megoldás értékéből (mert az állítmány utal az alany kilétére), de pontot csak akkor adhatunk az alanyra, ha önálló szóként szerepel a mondatban.

Helyes megoldások:

- Amo.* – 1 pont (Á)
- Amo patrem.* – 2 pont (Á + H)
- Pater liberos amat.* – 3 pont (A + T + Á)
- Pulchra sum.* – 1 pont (Á)

Helytelen megoldások:

- Curant.* (Helytelen, mert kötelező bővítménye lenne egy tárgy.)
- Patres curant.* (Helytelen, mert a *patresen* nincs jelölve, hogy tárgy, így alanynak kell értelmeznünk, ebben az esetben viszont hiányzik az ige kötelező tárgyi bővítménye.)
- Amo de libertate.* (Helytelen, mert a bővítmény nem felel meg az állítmány bővíthetőségének.)

4. A latin szövegben 5 nyelvtani hibát rejtettünk el. Húzd alá a hibásnak vélt szavakat, írd ki őket a szöveg alatti kipontozott helyekre, a nyíl után pedig írd be, hogyan lenne nyelvtanilag helyesen az adott szó. Ha igealak egyeztetésében találsz hibát, az igealakot ugyanabban az igeidőben helyesbítsd.

Graeci, qui alios barbaros *nominabat* → *nominabant*, se tantum humanos et doctos putabant. *Nonnullus* → *Nonnulli* Romani humanitatem Graecorum timebant et interrogabant: „An nos, Romani *Graeciae* → *Graeciam* occupavimus? Servi Graeci liberos nostros litteris suis *effeminavimus* → *effeminaverunt*! Roma non litteris, sed *disciplinam* → *disciplina* constantiaque alios superavit.”

1. nominabat	→	nominabant
2. Nonnullus	→	Nonnulli
3. Graeciae	→	Graeciam
4. effeminavimus	→	effeminaverunt
5. disciplinam	→	disciplina

Minden megtalált hiba, illetve a megfelelő helyesbítés 1-1 pont. Tévesen aláhúzott hibáért vagy javításért pontot nem kell levonni. 10 pont

5. Az alábbi latin szövegből 5 szót hagytunk ki. Pótold őket úgy, hogy a szöveg alatti listából kiválasztod az értelmileg odailó szót, és az adott mondat szerkezetébe illeszted a megfelelő számban és személyben illetve esetben.

Vigyázat! A szöveg alatti szószedet egy kakukktójt is tartalmaz: egy olyan szót, amely jelentése miatt sehová sem illik a szövegben. Ezt jelöld bekarikázással vagy alá-/áthúzással! Az igealakot vagy igealakokat praeteritum imperfectum indicativi alakban kell visszailleszteni a szövegbe.

Romani Saturnalibus, quae veteres instituerant, dies septem extremo anno reservaverunt. Tum omnium rerum magnam copiam celebrabant; nullum tum discrimen erat inter dominos et servos, sicut antea in Saturni regno fuerat, immo vero domini servis cibos vinumque ministrabant.

celebro 1, -avi, -atum

~~lego 3, legi, lectum~~

ministro 1, -avi, -atum

dies, -ei, f

servus, -i, m

vetus (veteris)

Minden helyesen beírt szó 2-2 pontot ér. Ha a diák a megfelelő szót választotta, de grammatikailag hibás alakot használt 1 pont akkor is adható. 10 pont

A dolgozat továbbküldhető, ha a versenyző legalább 26 pontot szerzett.